

ARTIȘTI CARE AU STUDIAT ÎN SĂLILE DE AUTOPSIE LA CLUJ

MURÁDIN JENŐ

Istoric de artă, Cluj-Napoca

Rezumat

Lucrarea prezintă succint mirajul pe care studiile anatomice pe cadavre l-au avut asupra artiștilor plastici. Mai mulți artiști plastici clujeni au lucrat în sălile de autopsie ale institutelor de anatomie și de medicină legală. Prezentăm cazul lui Mihaly Fleischer și al lui Sandor Szolnay.

Cuvinte cheie: anatomie, artă plastică.

ARTISTS WHO STUDIES IN NECROPSY ROOMS IN CLUJ

Abstract

This is a brief overview of the mirage that anatomical studies on corpses have represented for many painters. More artists from Cluj have worked in the necropsy rooms of the anatomy and forensic medicine institutes. Hereby the cases of Mihaly Fleischer and Sandor Szolnay are presented.

Keywords: anatomy, painters.

Fig. 1. Szolnay Sándor (1893–1950) - Nud, 1925
Pastel, hârtie; 450 x 300 mm; semnat dr.s.: Szolnay 925.
Courtesy Galeria MissionArt, Budapesta.

Desenele anatomice realizate la morgă, chiar dacă nu au fost răspândite pe o scară mai largă, au reprezentat totuși o practică destul de obișnuită în arta de la sfârșitul secolului 19, începutul secolului 20.

În privința antecedentelor sale istorice, putem face referire la perioada Renașterii. Însă în perioade mai vechi, astfel de experimente erau însoțite de frica suspicioasă și chiar era interzisă disecția și imortalizarea ei cu instrumentele desenului. Atracția față de temă este ilustrată în mod sugestiv de monumentală lucrare a lui Rembrandt, *Anatomia doctorului Tulp* și schița acesteia, *Anatomia* lui Johan Deyman.

În arta din Transilvania, în măsura în care putem urmări, desenatorul și pictorul Mihály Fleischer a fost cel care a realizat astfel de exerciții cu regularitate. Fleischer (1869–?) s-a născut în Țara Sașilor, la Cincu. A obținut diploma de profesor de desen la Academia de Artă de la Budapesta, după studii în perioada 1892-1896. În 1901, în urma unei expoziții organizate la Budapesta, a obținut premiul Ráth pentru lucrarea *Țărani sași păzind un mort*, pentru care artistul a realizat numeroase schițe. Din 1897 Fleischer a lucrat la Bistrița, iar mai târziu a devenit desenatorul serviciului de autopsie a Institutului de Medicină Legală din Cluj.

Din 1920, savantul Emil Racoviță, cunoscut și pentru interesul său pentru artă, i-a urmărit cu atenție activitatea sa. Doar ca exemplu putem menționa că deschiderea festivă a Școlii de Belle Arte din Cluj a fost realizată în prezența

Articol intrat la redacție în data de: 15.06.2010

Acceptat în data de: 25.06.2010

Adresa pentru corespondență: sebestyen@galeriaquatro.ro

lui Emil Racoviță.

Fleischer primea cu bucurie studenții care au apelat la el pentru a-și îmbogăți cunoștințele prin intermediul desenului după cadavre. Artistul, deja în vârstă, îi și sprijinea oferindu-le 30 de lei pentru mărirea ilustrațiilor anatomice. Astfel, Fleischer a fost frecventat la începutul anilor douăzeci de Tasso Marchini și prietenul său, Alexandru Puia. (Murádin Jenő: Tasso Marchini. Cluj-Budapesta. 2007. p. 17.)

Practica de acest gen a studenților de la arte a fost încurajată și de pictorul clujean Cornel Codreanu (1886–1953), care începând cu 1918 a fost pentru mulți ani desenatorul Clinicii de Oftalmologie.

Sándor Szolnay a fost unul din pictorii care au frecventat în mod deosebit sălile de autopsie la Institutul de Anatomie, deoarece terminându-și studiile nu își permitea să apeleze la modele. Desenele sale anatomice au fost realizate în mare parte în anul 1925, fiind interesat mai ales

de cadavrele sinucigașilor. Szolnay a fost sprijinit de dr. Alexandru Culcer (profesorul de mai târziu de a anatomie a Școlii de Arte Frumoase din Cluj), care în perioada aceea lucra la catedra de disecție. Culcer îl ajuta pe Szolnay și cu hârtie de pastel. Și el însuși a realizat multe desene despre decedați (E. Szabó Ilona: Szolnay Sándor. București. 1974. p. 16).

Presupunem că o parte din desenele studenților se păstrează în arhiva Institutului de Autopsie.

Bibliografie

Éber-Gombosi: Művészeti Lexikon. I. Budapesta, 1935. p. 330.
Új Idők. Budapesta, 1901. p. 33–34.
Hátszegi Ernő. Látogatás egy nagy, elfeledett öreg erdélyi festőművész műtermében. Új Kelet. Cluj. 22. august 1928 [Vizită în atelierului unui mare artist ardelean, bătrân și uitat]

Traducere din limba maghiară de Szekely Sebestyen